

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра екології**

Затверджено

на засіданні кафедри екології
біологічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.22 р.)

Завідувач кафедри

Звенислава МАМЧУР

Силabus із навчальної дисципліни
ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ,
що викладається в межах ОПП Екологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 101 Екологія

Львів 2022

Назва курсу	Освіта для сталого розвитку
Адреса викладання курсу	вул. Саксаганського 1, 79005 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра екології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки 101 Екологія
Викладачі курсу	Мамчур Звенислава Ігорівна, к.б.н., доцент, зав. кафедри екології https://bioweb.lnu.edu.ua/employee/mamchur-z-i
Контактна інформація викладачів	zvenyslava.mamchur@lnu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	Консультації проводяться у дні викладання курсу відповідно до розкладу: вул. Саксаганського, 1, ауд. 203. Також проводяться онлайн консультації з використанням платформ Zoom і Teams, Moodle і в соцмережах. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладачів або ж у створеній групі соцмереж.
Сторінка курсу	https://bioweb.lnu.edu.ua/course/osvita-dlia-staloho-rozvytku-2
Інформація про курс	Курс навчальної дисципліни розроблено для здобувачів спеціальності «Екологія», під час якого поглиблюються знання про основні засади сталого розвитку, формується уявлення про сучасні підходи освітньої діяльності на засадах сталого розвитку.
Коротка анотація курсу	Освіта для сталого розвитку є вибірковою навчальною дисципліною зі спеціальності 101 Екологія , котра викладається упродовж восьмого семестру обсягом 3,5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою є розширення кругозору фахівців-екологів, виховання на засадах сталого розвитку, вміння фахово застосовувати теоретичні знання для обґрунтованого переконання й формування у громадян України ціннісного ставлення до довкілля, екологічного стилю життя; ознайомити з методами і формами організації освітньої діяльності. Визначальним акцентом цієї програми є: «освіта не ПРО сталий розвиток, а ДЛЯ сталого розвитку»: <ul style="list-style-type: none"> ● закріплення знань щодо розуміння і вміння оперувати термінологією сталого розвитку; ● вироблення у здобувачів умінь і навичок проведення тренінгових форм навчальних занять із курсу «ОСР»; ● формування стійких, екологічно врівноважених звичок і способу повсякденного життя; ● оволодіння методичними знаннями та вміннями, сучасними досягненнями емпаєрмент-педагогіки й практики щодо освіти для сталого розвитку.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Андрусевич А. та ін. Європейський зелений курс. Можливості та загрози для України. Аналітичний документ. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2020. 74 с. 2. Боголюбов В.М. Формування змісту освіти в інтересах сталого розвитку суспільства / Високоякісна, доступна, випереджальна освіта [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://blogs.lb.ua/kiev_2025/121320_visokoyakisna_dostupna_viperedzh.html.

3. Бондар О. І., Бараповська В. Є., Єресько О. В. та ін. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях: науково-методичний посібник для вчителів / за ред. О. І. Бондаря. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 228 с.
4. Висоцька О. Є. Освіта для сталого розвитку: Науково-методичний посібник. Дніпропетровськ, 2011. 200 с.
5. Гаращук Ю.В., Куценко В.І. Трансформація освіти в контексті забезпечення сталого розвитку та євроінтеграції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. № 20. С. 41-47.
6. Джура Н. М. Інноваційні технології навчання в системі шкільної екологічної освіти : навчально-методичний посібник / Н.М. Джура. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. 104 с.
7. Джура Н. Організація екоосвітньої діяльності для сталого розвитку в умовах загальноосвітньої школи // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2019. Випуск 34. С. 52–62.
8. Зелений пакет : посіб. для вчителя. ОБСЄ, Регіональний екологічний центр для Центральної та Східної Європи, 2010. 256 с.
9. Зінько Ю., Мамчур З., Джура Н. Християнсько-екологічна освіта в Україні: нові виклики // Edukacja i duchowość ekologiczna [Pod. red. Ks. Petera Tigráka i Józefa Partyki]. Ojcow, 2017. S. 99-107.
10. Карпань І. С. Освітні реформи в контексті філософських зasad освіти для сталого розвитку // Актуальні проблеми філософії та соціології, 2022. 36. С. 46-50.
11. Мамчур З.І., Зінько Ю.В. Регіональні програми екологічної освіти: зарубіжний і вітчизняний досвід // Проблеми і перспективи екологічної освіти: Матеріали міжнародного науково-практичного семінару (м. Львів, 11-12 червня 2009 р.). Львів : видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. С. 33 – 36.
12. Мамчур З., Джура Н., Думич О., Чуба М., Драч Ю., Подан І. Екологічні аспекти виконання цілей сталого розвитку в Україні // Сталий розвиток – стан та перспективи: Матеріали Міжнародного наукового симпозіуму SDEV‘2018 (28 лютого–3 березня 2018 року, Львів-Славське, Україна). Львів, 2018. С. 55–58.
13. Мамчур З. І., Джура Н.М. Освіта для сталого розвитку в підготовці біологів та екологів // 6-й Міжнародний конгрес “Сталий розвиток: захист навколошнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування”: збірник матеріалів. Львів : Західно-Український Консалтинг Центр (ЗУКЦ), ТзОВ, 2020. С. 195
14. Підготовка вчителів до викладання питань сталого розвитку. Навчально-методичні матеріали для викладачів вищих педагогічних навчальних закладів та системи післядипломної педагогічної освіти: Посібник / О.І. Пометун та ін. За ред. О.І.Пометун. К. : Педагогічна думка, 2015. 120 с.
15. Положення про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду, затвердженого наказом Мінприроди від 26.10.2015 року, №399: зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11.11.2015 р. за №1414/27859
16. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 518 с.
17. Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. URL: https://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/948_Strategija.pdf

19. Adams, W. M. and Jeanrenaud, S. J. (2008). Transition to Sustainability: Towards a Humane and Diverse World. Gland, Switzerland: IUCN. 108 pp.
20. Hulse J. H. Sustainable Development at Risk: Ignoring the Past. / J. H. Hulse — New Delhi: Cambridge University Press India Pvt. Ltd. Ottawa: International Development Research Centre, 2007. 390 p.
21. Dzhura N. M., Mamchur Z.I., Dzhura M. R. Education for sustainable development in the New Ukrainian School // 6-й Міжнародний конгрес “Сталий розвиток: захист навколошнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування”: збірник матеріалів. Львів : Західно-Український Консалтинг Центр (ЗУКЦ), ТзОВ, 2020. С. 194.

Інтернет-ресурси:

- <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>
- <http://www.ecoosvita.org.ua/>
- Sustainable development - <http://blogs.worldwatch.org/sustainabilitypossible/>
- Європейський зелений курс <https://www.rac.org.ua/priorytety/evropeyskyy-zelenyy-kurs>

Повний список літератури розміщено на <http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254>

Тривалість курсу

Один семестр

Обсяг курсу

105 год: 30 год лекцій, 20 годин практичних занять та 55 годин самостійної роботи

Очікувані результати навчання

Освітній компонент покликаний посилити наступні компетентності і програмні результати:

Загальні компетентності:

К3-2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

К3-10. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності:

КС-10. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

КС-11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Програмні результати:

ПР-08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрутованих рішень.

ПР-09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПР-13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР-14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР-19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

Після завершення цього курсу здобувач буде :

знати:

- основні поняття, історичні аспекти та шляхи реалізації концепцію сталого розвитку;
- реалізацію цілей сталого розвитку в світі та Україні;
- основні засади світової стратегії освіти для сталого розвитку;
- моделі освіти для сталого розвитку в освітніх закладах;
- шляхи формування звичок екологічно виваженої поведінки у повсякденному житті на підставі ціннісного ставлення до довкілля;

	<ul style="list-style-type: none"> ● шляхи формування звичок екологічно виваженої поведінки у повсякденному житті на підставі ціннісного ставлення до довкілля; ● принципи, форми і методи організації екоосвітньої діяльності установ ПЗФ ● наукові основи проблем раціонального використання природних ресурсів України, захист довкілля від забруднення, збереження біорізноманіття – вміння їх представити перед відповідною аудиторією; ● сучасні проблеми наукових досліджень для реалізації концепції сталого розвитку, вміння їх імплементувати в зміст ОСР. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ впроваджувати в практику ОСР педагогічні інновації та науковий досвід; ➢ формувати звички соціально відповідальної поведінки молоді у повсякденному житті для збереження довкілля; ➢ уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень; ➢ проводити різноманітні лекції, тренінги, заняття, форми дискусій і диспутів у рамках ОСР для різних груп населення; ➢ добирати та конструювати зміст навчального матеріалу в рамках ОСР, опираючись на науковий досвід, моделювати можливі шляхи вирішення проблем і прогнозувати наслідки результатів антропогенної діяльності, проводити інтегральну екологічну оцінку для визначення загальної екологічної ситуації. ➢ організовувати і здійснювати краєзнавчу, природоохоронну роботу, використовувати її результати в навчально-виховному процесі.
Ключові слова	Сталий розвиток, освіта для сталого розвитку, екологічна освіта, емпауермент-педагогіка, організація освітньої діяльності, глобальні екологічні проблеми, тенденції розвитку освіти в сучасному світі, критерії якості освіти, інноваційні методи викладання.
Формат курсу	Очний
	Проведення практичних занять і консультації для кращого розуміння, Електронний курс у системі Moodle (http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2098)
Теми	Подано в Таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік у 8 семестрі
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих у результаті вивчення попередніх навчальних дисциплін (Загальна екологія й середовищезнавство, Сталий розвиток урбокосистем, Збереження біотичного й ландшафтного біорізноманіття, Великий практикум) та набуття компетенцій, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сучасних проблем освіти для сталого розвитку, інноваційних методів й охорони довкілля.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Словесно-наочні та словесно-практичні методи навчання (лекції, розповідь, пояснення, проблемні бесіди, семінари-дискусії, презентації, доповіді, обговорення, ілюстрації, демонстрації, інформаційні технології та ресурси);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● інноваційні технології навчання та інтерактивні методи навчання (кейс-методи аналізу конкретних ситуацій, прес-конференції, мозковий штурм, робота в командах, метод проектів); ● колаборативне навчання (спільні проекти і розробки); ● творче індивідуальне завдання; ● Консультації. Організація самостійної роботи, самоконтроль <p>Робота на платформі Moodle: теми, завдання, кейси до творчого індивідуального завдання - http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254</p>

Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальновживані комп'ютерні програми, проектор, прилади кафедральної екологічної лабораторії.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, отримані під час поточного оцінювання, самостійної роботи та бали підсумкового контролю, своєчасність виконання завдань. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за такою схемою, де враховані робота на практичних, кейси у Moodle і написання тестів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● модуль 1 –тести, кейси - 20 балів; ● модуль 2 – тести, кейси, командна робота - 20 балів; ● Робота на практичних - 40 балів, ● представлення індивідуального завдання – 20 балів. <p>Враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових і усніх робіт, передбачених силабусом. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин.</p> <p>Академічна добросердість: Роботи здобувачів є виключно оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної добросердісті не толеруються!</p> <p>Дослідження, презентації, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу та джерела.</p>
Питання до заліку чи екзамену	<p>Матеріали до кейсів, тетсі і приклади тестів на платформі Moodle: http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254.</p> <p>Питання для підготовки</p> <p>Поняття про сталий розвиток.</p> <p>Індикатори сталого розвитку.</p> <p>Цілі тисячоліття і 17 Цілей сталого розвитку.</p> <p>Діяльність молодої людини в контексті СР.</p> <p>Реалізація цілей СР.</p> <p>Проблеми переходу суспільства до сталого розвитку.</p> <p>Найголовніші загрози для розвитку людства, що спричинили актуалізацію принципів сталого розвитку суспільства.</p> <p>Особливості педагогіки емпаєрменту та її роль в ОСР.</p> <p>Новітні освітні технології для реалізації ОСР.</p> <p>Реалізація ОСР на різних рівнях формальної освіти</p> <p>Реалізація ОСР на різних рівнях неформальної освіти.</p> <p>Освіта упродовж життя.</p> <p>Екоосвітня діяльність в установах природно-заповідного фонду</p> <p>Зелений пакет і Зелений офіс</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу на платформі Moodle: http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254

Схема курсу

Модуль 1. Особливості використання новітніх освітніх технологій для реалізації ОСР.		
1	<p>Лекція: Проблеми переходу суспільства до сталого розвитку.</p> <p>Практичне заняття: Теоретичні дослідження зі СР та їхня тематика.</p>	<p>Лекція – 2 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 5 год</p>

2	Лекція: Найголовніші загрози для розвитку людства, що спричинили актуальнізацію принципів сталого розвитку суспільства Практичне заняття: Глобальні екологічні проблеми	Лекція – 2 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 5 год
3-4	Лекція: Особливості організації ОСР: світовий та український досвід. Практичне заняття: Інтерактивні методи навчання	Лекція – 4 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 5 год
5	Лекція: Впровадження Європейського зеленого курсу: роль освіти. Практичне заняття: Трансформація освіти в контексті забезпечення сталого розвитку та євроінтеграції	Лекція – 2 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 5 год
6-7	Лекція новітні освітні технології для реалізації ОСР Практичне заняття: Інноваційні технології навчання	Лекція – 4 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 5 год.
8	Лекція: Підходи до реалізації ОСР на різних рівнях формальної і неформальної освіти Практичне заняття: Позашкільна еколо-натуралістична робота з екологією.	Лекція – 2 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 6 год

Змістовий модуль 2. Соціальні проекти ОСР

9	Лекція: Освіта упродовж життя Практичне заняття: моделі освіти для сталого розвитку	Лекція – 2 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 6 год
10-11	Лекція: екоосвітня діяльність в установах природно-заповідного фонду Практичне заняття: екоосвітня діяльність в установах природно-заповідного фонду	Лекція – 4 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 6 год
12-13	Лекція: Соціальні проекти ОСР Практичне заняття: Стиль життя «еко»	Лекція – 4 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 6 год
14-15	Лекція: На шляху до сталого розвитку закладів освіти в Україні. Екологічність навчального закладу. Практичне заняття: Зелений пакет і Зелений офіс	Лекція – 4 год, практичне – 2 год, самостійна робота – 6 год.

Автор

Звенислава МАМЧУР

«Погоджено»
Голова методичної ради
біологічного факультету
Віталій ГОНЧARENКО

2022 р.

Гарант ОПП
доц. Звенислава МАМЧУР

«31» 08 2022 р.